

At vit geva hvør øðrum gætur er lívsins ríkidømi

– Öll børn hava møguleikar at mennast. Og hugsa vit positivt, ber til at fáa nógv gott burtúr teimum pengum, sum eru til taks, hóast játtanin er sera avmarkað

ÁKI BERTHOLDSSEN

– Tað er ein ógvuliga stór broyting hend hesi seinastu 20 árin.

– Nú eru brekað og menningartarnað ein náttúrligur partur í bygdarmyndini.

– Vit mótast teimum dagliga, og tey fáa nokur góð orð við á vegnum.

– Og tað er jú sjálvst lívsins ríkidømi, at vit geva hvør øðrum gætur.

A ókisfundinum hjá Javna í Suðuroynni mána kvöldið tósað Maud Benjardogg, sernámsfrøðiliga ráðgevari í syðru helvt í Suðuroynni, nógv um tann stóra framburð, sum skúla-lógin frá 1979 hevði havt, ikki minst fyri sein, menningartarnað og brekað børn.

– Tann lógin fæddi við sær, at tey, sum vóru ódrísi, vórðu ikki longur send úr heimbygdini.

– Tað vóru ikki meiri enn eini tjúgu fólk á ókisfundinum hjá Javna í Suðuroynni. Serliga hugstoytt fyri fyrireikararnar var, at so fá við beinleiðis ávirkan, eitt nú politikarar og lærarar, vóru møttir

Javna í Vági vóru ikki meiri enn eini 20 fólk møtt. Evni á fundinum var, um fólkaskúlin var ein skúli fyri øll.

Og tá ið fundarevnið verður havt í huga, var tað hugstoytt fyri fyrireikararnar, at tað serliga vóru so fá fólk við beinleiðis ávirkan møtt. Hendrik Old var einasti lótingslimur á fundi.

eldur at menningartarnaðum og brekaðum frá, hvørjar royndir tey høvdu av skúlanum.

Royndirnar vóru sum heild góðar, og semja var um, at tað vóru ómetliga stór framstig hend á hesum øki tey seinastu árin.

Mugu góðtaka støðuna
Emily Berg í Hvalba helt,

Hon helt, at tað var óheppið, at menningartarnað og øll hini börnin vóru í sama flokshóli, tí tey órógvadu hvønn annan, so at hvørjig parturin fekk nakað burtúr.

Men hon helt kortini, at tað gagnaði øllum, um tey vóru saman ávísar tímar.

Emily Berg helt, at tað hevði týðning lærin royndi at menna tey evni, sum hvør næmingur hevur og hjálpti honum ávegis við tí, heldur enn at leggja so stóran dent á tað bókliga, sum næmingurin kanska ikki fekk so nógv burtúr.

Menna ávís evni

Maud Benjardogg vísti á, at grundarlagið fyri, at ein kemur viðari bæði í skúlanum, og í samfelagnum sum heild, er nettupp, at tey evnini, sum hvør hevur, verða ment.

Hon vísti á orðini hjá einum útlendingi, sum hevði vitjað Javna og sum hevði sagt, at tey fáa eina gleði, sum ger, at tey fáa ein forleika og hesin forleikin gevur sjálvsátt.

– Tað hevur avgerandi týðning, at barnið upplivir, at tað megnar okkurt, sigur Maud Benjardogg.

Hon segði, at í andanum av slagorðinum um, at „fólkaskúlin er fyri øll“, verða børn koyrd í skúla, tá ið tey eru sjey ár.

– Fyrsta árið eru tey einar 15 tímar í skúlanum.

– Men hvør sigur, at eitt barn, sum er illa fyri, yvirhøvur orkar at verða í skúla 15 tímar um vikuna.

– Er talan um eitt barn,

sum er illa fyri, fær tað nakrar stuðultímar.

– Men kanska hevði tað verið rættari at barnið bara var í skúlanum tímarnar tað hevur stuðulin og so kanska eitt sindur afturat.

– At hava tey í skúlanum ov leingi, kann verða eitt bakst, heldur enn til framburð.

Tó helt hon, at tað er rætt, at börnin fara í skúla, tí har fáa tey nakrar aðrar avbjóðingar, enn tað fær aðrastaðni.

– Men skúlin er ikki fyri øll, bara tí at börnin eru í skúla eitt ávíst tímatal.

– Hann er ikki fyri øll, fyrrrenn hann er lagaður til hvønn einstakan næming, eisini hvat tímatali viðvíkur.

Hon nevndi eitt dømi, sum hon vísti um ein skúla niðri. Fyri nokrum árum síðani vóru nakrir og 60 lærarar á skúlanum, har 1.200 børn gingu.

Nókur ár aftaná var næmingatalið komið niður á 600 børn, men læraratalið var framvegis tað sama.

Hesin skúlin hevði sett teir veiku næmingarnar hægst og laga undirvísingina at kalla fullkomiliga til teir.

Tungt at arbeiða

Annars vísti Maud Benjardogg á, hvussu tungt tað er at arbeiða hjá teimum, sum hava við veika, menningartarnaðar og brekaðar næmingar at gera. Tað eru alt ov fáir tímar.

Og tað vísir seg eisini at tað er nógv truplari at fáa eykatarim til veikir næmingar, enn tað er at fáa tímar til brekaðar og

menningartarnaðar næmingar. Tó helt hon, at lærarnir dugdu væl at fáa burtúrur teimum tímum, teir fingur og teir vóru hegnir at finna og menna tær sterku síðurnar hjá næmingunum.

– Men sum er, verður hetta arbeiðið bara gjørt av hugsjónarfólki, tí flestu lærarnir brúka tvær og trýggjar ferðir so nógv tímar uppá serundirvísingina sum teir fáa tímar til. Fólkaskúlin fær sanniliga nógv fyri ta løn, tað betalir lærarum.

Hesin trupulleikin er ikki so einfaldur at loysa, tí skúlaverkið hevur eisini eina játtan at halda seg til.

– Tað er ein politiskur spurningur, so tað tað er tann vegin, vit skulu fara fyri at fáa betri smdir.

Umstøðurnar versna

– Skúli vit fáa tímar til seinar næmingar, er tað eitt satt stríð.

Mira Olsen, sum hevur serundirvísing í Hvalba, dámdi onki gongdina.

Henni dámdi onki, at tað skuldi vera so trupult at fáa eykatarim til seinar næmingar.

Tí samstundis verður skúlin meiri og meiri bókligur.

– Fyrr høvdu teir bókliga veiku næmingar, ymsar handaligar lærugreinar, sum teir kundu klára seg væl í, og fróast yvir.

– Men allar hesar handaligu lærugreinar eru nú kroystar saman í ein bólk, sum eitur „handverk og list“. Og börnin skulu ikki so frægt sum hava tað hvørt ár.

Hon vísti eisini á, at einstaklingaundirvísing var lutfalsliga nýtt hugtak, sum bara teir fægstu lærarnir eru útbúin til.

– Men í hesum sambandi vóru lærarar slepti upp á fjall, tí teir fingur at kalla onga eftirútbúgving.

Onki samstarv

A ókisfundinum var eisini víst á, at tað var saknur í einum skipaðum samstarvi imillum skúlaverkið og almennastovuni.

– Vit samstarva yvirhøvur ikki, hóast vit hava sera nógv brúk fyri hvørjum øðrum.

Eitt umbøð fyri almennastovuna vísti á, at tað var heilt fitt av samstarvi fyri nokrum árum síðani. Men tað datt tíværri niðurfyrir tí at fakmørkini millum báðar partarnar var so hart sett upp. Nú er so onki samstarv og tað er stórt saknur í, ikki minst, tá ið hugsa verður um, at stuðlar eftir skúlutið hava so vónaliga smdir, at ongin lærdir pedagogar sokja. Og teir ólerdu, sum eru, hava ongan at hella seg til.

Leiðarin á varda verkstaðnum í Vági vísti á, at í summunum av okkara grannalondum arbeiða pedagogar í skúlanum og hava ávísar skyldur móttvegis børnum til og við trója klassa.

– Skúli vit hava ein skúla fyri øll, er tað av størsta týðningi, at øll samstarva fyri at fáa tað so, segði Maud Benjardogg.

Fýra fólk sótu við pallborðið í Vági. F.v. eru tey Maud Benjardogg í Vági, sernámsfrøðiliga ráðgevari, Mira Olsen, lærari í Hvalba, Emily Berg foreldur úr Hvalba og Mariia Gudmundsson, foreldur av Tvøroyri

– Avleiðingin av at senda tey av bygdini, var, at börnin blivu fremmand alla staðni. Tey vóru fremmand á tí plássinum, tey komu til.

– Men tey blivu eisini fremmand í bygdini, tey komu úr, tí tey vóru so nógv burtúr, segði hon.

Á ókisfundinum hjá

Bara fýra lærarar úr allari oynni móttu, umframt Miru Olsen úr Hvalba, sum sat við pallborðið.

Tann eini lærin, Ingvør Joensen er eisini býráðslimur í Vági og hon var einasti kommunalpolitikari, sum var møttur.

A fundinum greiddi for-

at tað hevði avgerandi týðning at bæði lærarar og forheldur góðtaka barnið á tí støði, sum tað er á.

– Hóast barnið fer í skúla, og fær undirvísing, hevur tað týðning, at vit ikki vænta, at lærin skal fáa barnið uppá á eitt høgri støði, enn tað er á.